

Czego dowiedzą się uczniowie o Unii Europejskiej

W połowie grudnia 2021 r. został poddany pod dyskusję projekt rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki dotyczącego podstawy programowej dla szkół średnich z przedmiotów: historia, historia i teraźniejszość (nowość) i wiedza o społeczeństwie. Warto zatem sprawdzić, czego mieliby się dowiedzieć uczniowie liceów i techników o integracji europejskiej i Unii Europejskiej. Problematyka ta jest szeroko uwzględniona w podstawach programowych wszystkich trzech wymienionych przedmiotów. Została jednak rozczłonkowana i występuje w różnych kontekstach, co może utrudnić uczniom uzyskanie ogólnego obrazu. Ocena ujęcia tematów unijnych w projektowanych podstawach programowych jest niejednoznaczna.

Uczeń więc miałby się zapoznać z genezą oraz rozwojem integracji europejskiej i Unii Europejskiej w szerszym kontekście przemian ideowych, politycznych i społecznych. Te zagadnienia występują w podstawach programowych kilkakrotnie, z niepotrzebnymi powtórzeniami. Dalszymi tematami miałyby być kolejne reformy traktatowe, w tym przyjęcie waluty euro, a także polityka klimatyczna UE z jej konsekwencjami gospodarczymi i społecznymi. Te zagadnienia wydają się dobrane prawidłowo, choć nie wiadomo, jaką treścią zostałyby wypełnione w praktyce.

Ponadto, według projektu podstaw programowych uczeń: „potrafi wskazać główne organy Unii Europejskiej i wymienić osoby nimi kierujące [...] potrafi wymienić największe siły polityczne reprezentowane aktualnie w Parlamencie Europejskim [...] charakteryzuje znaczenie i rolę odgrywaną przez polskich eurodeputowanych w Parlamencie Europejskim”. Wskazane wątki instytucjonalne i personalne są pozytywne, jeżeli zostaną rzetelnie przedstawione. Należałoby unikać jednak wrażenia, że PE i poszczególni eurodeputowani, niezależnie od frakcji, do których należą i ich kwalifikacji, mają centralne znaczenie w Unii.

Sporo wątpliwości budzi temat „Świat i Polska w pierwszych dwóch dekadach XXI wieku” w ramach przedmiotu historia i teraźniejszość. Tutaj przewiduje się m.in., że uczeń „charakteryzuje proces zmiany Unii Europejskiej w okresie po wstąpieniu Polski w jej struktury (wzrost pozycji Niemiec, zjawiska kryzysowe związane z imigracją, niestabilnością strefy euro, brexitem, epidemią COVID-19, kontrowersje ideologiczne na forum instytucji unijnych)”.

Na tle wskazanych zagadnień nasuwają się pytania do autorów podstawy programowej: Czy proces zmian w UE został trafnie zarysowany? Czy „wzrost pozycji Niemiec” w Unii miałby polegać na tym, że przewodniczącą KE jest Ursula von der Leyen, której wybór był mocno popierany przez Polskę przeciwko nielubianemu Holendrowi Fransowi Timmermannsowi? Czy „niestabilność strefy euro” jest większa niż niestabilność Polski? Czy „główne kontrowersje ideologiczne” nie polegają na tym, że Polska zakwestionowała powszechnie zaakceptowane w UE zasady państwa prawa? Wydaje się, że w ramach tego tematu należałoby porozmawiać z uczniami np. o prawach Polaków wynikających z obywatelstwa Unii, o strefie Schengen, o programie „Erasmus” dla studentów, o wielomiliardowych transferach funduszy europejskich do Polski i ogólniej – o modernizacji naszego kraju w ostatnich kilkunastu latach.

Na razie jest to projekt rozporządzenia ministerialnego. Jest jeszcze czas na jego poprawienie.

Profesor Stanisław Biernat
Redaktor Naczelny „EPS”

What Will Pupils Learn about the European Union?

In mid-December 2021, the Minister of Education and Science submitted for discussion a draft regulation concerning the core curriculum for secondary schools in the subjects: History, History and the Present (new), and Civic Education. It is therefore worthwhile to check what pupils of comprehensive and technical secondary schools would be supposed to learn about European integration and the European Union. These issues are widely covered in the core curricula of all three subjects. However, they have been segmented and put in different contexts, which can make it difficult for pupils to get an overall picture. The evaluation of the inclusion of EU topics in the proposed core curricula is mixed.

The pupil would thus learn about the origins and development of European integration and the European Union in the broader context of ideological, political and social change. These topics appear several times in the core curriculum, with unnecessary repetitions. Other topics would include subsequent treaty reforms, including the adoption of the euro, as well as EU climate policy with its economic and social consequences. This seems to be a good choice of topics, although it is not clear what contents they would be filled with in practice.

In addition, according to the draft core curriculum, pupils: ‘can identify the main governing bodies of the European Union and name the people who lead them [...] can name the main political forces currently represented in the European Parliament [...] characterise the importance and role played by Polish MEPs in the European Parliament’. The above institutional and personal threads are useful if presented fairly. However, we should not create the impression that the EP and individual MEPs, regardless of the factions to which they belong and their qualifications, are central to the Union.

Numerous doubts are aroused by the topic ‘The world and Poland in the first two decades of the 21st century’, which is part of History and the Present subject. Among other things, it is foreseen that the student ‘characterises the process of change in the European Union in the period after Poland’s accession to its structures (the strengthening of Germany’s position; crisis phenomena related to immigration, Eurozone instability, Brexit, the COVID-19 epidemic; ideological controversies within the EU institutions)’.

Against this background, questions arise for the authors of the core curriculum: Has the process of change in the EU been accurately outlined? Is ‘the strengthening of Germany’s position’ in the Union a result of the fact that the EC President is Ursula von der Leyen, whose election was strongly supported by Poland against the disliked Dutchman Frans Timmermans? Is ‘Eurozone instability’ any worse than Poland’s instability? Don’t the ‘main ideological controversies’ stem from Poland challenging the principles of the rule of law, universally accepted in the EU? It seems that within the framework of this topic it would be appropriate to talk to students, for example, about Poles’ rights arising from EU citizenship, about the Schengen area, about the ‘Erasmus’ programme for students, about multi-billion transfers of EU funds to Poland and, more generally, about the modernization of this country in the last fifteen or so years.

For the time being, this is a draft ministerial regulation. There is still time to improve it.

Profesor Stanisław Biernat
‘EPS’ Editor-in-Chief